

Vergaderjaar 2006–2007

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 525

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 27 april 2007

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 18 januari 2007 inzake het groenboek over de rol van het maatschappelijk middenveld in het drugsbeleid van de Europese Unie (22 112, nr. 486).

De op 14 februari 2007 toegezonden vragen zijn met de door de minister bij brief van 25 april 2007 toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

Voorzitter van de commissie,
Smeets

Adjunct-griffier van de commissie,
Sjerp

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Vendrik (GL), Kant (SP), Blok (VVD), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Joldersma (CDA), De Vries (CDA), Smeets (PvdA), voorzitter, Van Miltenburg (VVD), Schippers (VVD), Omtzigt (CDA), Koşer Kaya (D66), Willemse-van der Ploeg (CDA), Van der Veen (PvdA), Schermers (CDA), Van Gerven (SP), Wolbert (PvdA), Heerts (PvdA), Zijlstra (VVD), Van Gijlswijk (SP), Ouwehand (PvdD), Agema (PVV), Leijten (SP), Bouwmeester (PvdA) en Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Azough (GL), Van Velzen (SP), Neppéus (VVD), Vietsch (CDA), Sterk (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Verdonk (VVD), Griffith (VVD), Atsma (CDA), Van der Ham (D66), Çörüz (CDA), Gill'ard (PvdA), Jonker (CDA), Langkamp (SP), Jacobi (PvdA), Arib (PvdA), Kamp (VVD), De Wit (SP), Thieme (PvdD), Graus (PVV), Luijben (SP), Hamer (PvdA) en Ortega-Martijn (CU).

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Algemeen
2. Hoofdpijnen kabinetsreactie
 - 2.1. Rol van het maatschappelijk middenveld en het drugsforum
 - 2.2. Thematische koppeling

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

1. Algemeen

De leden van de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD en de PVV hebben met belangstelling en interesse kennis genomen van de kabinetsreactie op het groenboek «over de rol van het maatschappelijke middenveld in het drugsbeleid van de Europese Unie».

2. Hoofdpijnen kabinetsreactie

2.1. Rol van het maatschappelijk middenveld en het drugsforum

De leden van de CDA-fractie ondersteunen de visie van de regering dat de rol van het maatschappelijk middenveld vooral van onderop gestalte moet krijgen in het lokaal en nationaal beleid. Deze leden zijn daarom zeer kritisch over de meerwaarde van een drugsforum op Europees niveau. Zij zien veel meer heil in een thematische koppeling van netwerken. Zij vinden het ook nogal veel gevraagd als een drugsforum betekent dat allerlei organisaties van familieleden van verslaafden die lokaal of nationaal zijn georganiseerd zich opeens op Europees niveau moeten gaan organiseren. Deze leden vinden dat de omgekeerde redenering. Als de Europese Unie behoefte heeft om het maatschappelijke middenveld te raadplegen, dan kan zij het bestaande maatschappelijk middenveld in de diverse landen opzoeken. Het kan niet zo zijn dat het bestaande maatschappelijke middenveld zich Europees moet organiseren om te kunnen participeren in het Europees drugsbeleid.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat inzake het drugsbeleid nationale overheden binnen de grenzen van de verdragsregels en regelgeving hun eigen beleid moeten kunnen voeren. Dat geldt volgens deze leden vooral inzake het beleid met betrekking tot drugsgebruik en drugsverslaving. Op het gebied van de handel en de teelt is juist internationale samenwerking zeer noodzakelijk. Mocht het toch komen tot een drugsforum op Europees niveau dan delen de leden van de CDA-fractie de opvatting dat de agenda van het drugsforum helder moet zijn. Op deze agenda moeten vraagstukken van bestrijding aanbod drugs, handel en teelt prioriteit krijgen. Als zo'n forum er dan toch moet komen, willen deze leden weten hoe wordt voorkomen dat een dergelijk forum een eenzijdig karakter krijgt. Alle belanghebbenden zouden daarin vertegenwoordigd moeten zijn. Tevens spreken deze leden de verwachting uit dat zo'n Europees Drugsforum niet wordt omgeven door nieuwe bureaucratie.

De leden van de PvdA-fractie willen alvorens in te gaan op de concrete punten uit de conceptreactie op het groenboek nogmaals benadrukken dat het unieke Nederlandse drugsbeleid wegens het subsidiariteitsbeginsel aan de Nederlandse overheid behoort. Hoewel uitwisseling en afstemming tussen de diverse lidstaten een goede zaak is, moet deze poging tot afstemming niet leiden tot het via een achterdeur beperken van het Nederlandse succesvolle drugsbeleid. Naar de mening van deze leden moet dit

aspect in de Nederlandse reactie duidelijker worden benadrukt. Niet alleen moet er op de agenda worden gewezen, er moet volgens deze leden ook duidelijk worden gemaakt waar de grenzen van de onderwerpen liggen voor de volledige duur van een in te stellen drugsforum of ander platform van uitwisseling. Op welke wijze zal de regering proberen invloed uit te oefenen op de agenda?

Genoemde leden schatten de rol van het maatschappelijk middenveld bij de uitvoering van het Nederlandse drugsbeleid zeer hoog in, met name in lokaal verband. Die instellingen ondersteunen met een klankbord en advies het drugsforum en het lijkt daarom ook een goed initiatief. Maar voordat er steun kan worden verleend aan het instellen van een dergelijk drugsforum dienen er wel verschillende vragen te worden beantwoord. Wat de leden van de PvdA-fractie betreft kan in de Nederlandse reactie extra aandacht worden gevraagd voor uitwisseling in de grensregio's waar Europese harmonisatie wel degelijk een positief effect kan hebben op lokale overlast. In zijn algemeen delen deze leden de mening dat overkoepelende Europese inspanningen geen recht doen aan de grote lokale en regionale diversiteit in alle 27 lidstaten. Op welke wijze wordt voorkomen dat er niet via deze omweg van het maatschappelijk middenveld Europees invloed zal worden uitgeoefend op het Nederlandse drugsbeleid?

Welke praktische adviezen verwacht de regering van een dergelijk in te stellen drugsforum, zo vragen de leden van de PvdA-fractie verwacht. Zeker gezien het feit dat de agenda nog niet is afgebakend kan dit alle kanten op gaan en dat lijkt deze leden een onwenselijke ontwikkeling. Op welke onderwerpen zal het drugsforum adviezen gaan verstrekken? Hoe zal er voor worden gezorgd dat het alleen bij adviseren blijft? Welke garanties zijn daarvoor in te bouwen? Hoe zal het maatschappelijk middenveld worden afgebakend?

De leden van de VVD-fractie komen lezende het stuk tot de conclusie dat het voor de regering moeilijk is om consequenties te verbinden aan haar eigen conclusies. Op pagina twee van de brief staat «...Veelal zijn drugsproblemen lokaal bepaald en heeft het weinig zin om overkoepelende Europese antwoorden te formuleren...». Een conclusie waar deze leden het overigens volledig mee eens zijn. Helaas zoekt de regering vervolgens moeizaam naar argumenten om het voorstel van de Europese Commissie niet af te wijzen. Kan de regering beargumenteren waarom zij dit doet? Is het in het belang van het Nederlandse drugs-, preventie- of zorgbeleid dat er internationaal wordt samengewerkt door het maatschappelijk middenveld? Kunnen de voordelen hiervan uitvoerig worden beschreven?

De teneur van het stuk is «praten kan geen kwaad», hoewel keer op keer wordt herhaald dat problemen uiteindelijk lokaal of nationaal opgelost moeten worden. De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat zaken die primair lokaal spelen geen interventie van Europa behoeven. Iedere stap van de Europese Commissie die ook maar de schijn wekt van verdergaande Europese bemoeienis met interne lokale gezondheidszaken zonder besmettingsgevaar, moet volgens genoemde leden door de Nederlandse regering krachtig van de hand worden gewezen. Graag horen zij van de minister of en hoe hij dit zal doen. Zo neen, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie onderschrijven uiteraard het belang van kennisuitwisseling, ook op internationaal niveau. Zoals in het groenboek staat, zijn er op dit moment al vele netwerken op het gebied van drugs. Dit geeft volgens deze leden aan dat juist het maatschappelijk middenveld door zijn aard zeer goed in staat blijkt te zijn om zelf contacten met zusterorganisaties over de grens te leggen. Europese en nationale overheidsbemoeienis is daarvoor niet noodzakelijk, laat staan Europese coördinatie en financiering. Deelt de regering deze stelling? Zo neen, waarom niet? De genoemde leden lezen in de brief van de regering dat zij de oprichting van een Europees drugsforum positief beoordeelt, maar alleen als dat

voldoende een afspiegeling is van de veelheid van «filosofische, ideologische, morele en wetenschappelijke scheidslijnen» die het Europese maatschappelijke middenveld op het gebied van drugs blijkt te zijn. Deze leden zijn van mening dat dit een onmogelijke opgave is. De regering stelt zelf in haar brief dat het forum geen platform voor uiteenlopende ideologieën mag zijn, maar wel op voldoende draagvlak moet kunnen rekenen van het gehele Europese middenveld om zodoende met haar adviezen serieus genomen te worden. Is dit een reële verwachting, gezien de pluriformiteit van het Europese middenveld? Heeft de regering enig zicht op de behoefte van het Nederlandse middenveld aan Europese samenwerking? Ligt er een vraag vanuit dat middenveld, of is er een behoefte-onderzoek gedaan? Zo neen, waarom niet?

Tevens maken de leden van de VVD-fractie zich zorgen over de opdracht van het drugsforum om beleidsadviezen te formuleren aan de commissie op het gebied van een grotere rol voor het maatschappelijk middenveld in het drugsbeleid. Als het de regering ernst is dat drugsbeleid vooral een lokale of nationale aangelegenheid is, waartoe dienen dan de adviezen aan de Commissie? Deze leden vrezen dat dit op sluipender wijze zal leiden tot Europese interventie op een zuiver nationaal onderwerp.

Resumerend, de leden van de VVD-fractie zijn voorstander van een Europese aanpak van het bestrijden van grensoverschrijdende drugs-criminaliteit. Zij hopen en verwachten dat dit onderwerp de komende jaren prioriteit zal hebben boven het verstevigen van het Europese middenveld.

De leden van de PVV-fractie lezen in de brief dat «De discussies over de drugsproblematiek op het Europese niveau staan vaak erg ver af van de feitelijke problemen die burgers in hun directe leefomgeving ervaren. (...) Veelal zijn drugsproblemen lokaal bepaald en heeft het weinig zin om overkoepelende Europese antwoorden te formuleren». Deelt de minister de mening dat hij in dit citaat eigenlijk zelf al aangeeft dat een Europees drugsforum volstrekt overbodig is en geen toegevoegde waarde heeft? Zo neen, waarom niet?

2.2. Thematische koppeling

De leden van de CDA-fractie zien veel meer in het komen tot een thematische koppeling van bestaande netwerken dan in een Europees drugsforum. Zij ondersteunen de visie van de regering van harte dat deze thematische koppeling als een alternatief is te zien voor het drugsforum. In de thematische koppeling is het mogelijk ervaringen uit te wisselen op het gebied van voorlichting op scholen, preventieprogramma's, evidence-based behandelingen van verslaving en nieuwe behandelmethoden. Deze leden vinden het jammer dat in de reactie van de regering niet meer wordt verwezen naar de mogelijke rol van het Europese Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EMCDDA). Deze leden hechten veel waarde aan het uitwisselen van gegevens over prevalentie van (frequent) drugsgebruik. Juist dit centrum kan een belangrijke monitorenrol vervullen. Heel belangrijk is het voor deze leden dat in de statistieken op Europees niveau meer aandacht wordt gegeven aan het verzamelen van gegevens over jonge gebruikers. Volgens genoemde leden is het inzicht in drugsgebruik op jonge leeftijd niet compleet, omdat de gegevensverzameling pas start bij een bepaalde leeftijd. Is het mogelijk om de leeftijd waarop drugsproblemen bij jonge kinderen worden gesignaleerd te vervroegen?

Het monitoren van de drugsproblematiek en de beleidsmatige reacties behoort tot de kerntaken van het Europese Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EMCDDA). Het EMCDDA heeft een goed over-

zicht van het maatschappelijk middenveld dat zich bezighoudt met de drugsproblematiek. Kan de minister toelichten wat de toegevoegde waarde van een Europees drugsforum is ten opzichte van de taken die het EMCDDA al uitvoert, zo vragen de leden van de PVV-fractie.

II. Reactie van de minister

De leden van de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD en de PVV staan kritisch tegenover de instelling van een drugsforum voor het maatschappelijk middenveld. Met name vanuit het oogpunt van subsidiariteit en de notie dat drugsproblemen veelal lokaal bepaald zijn, zien de leden geen meerwaarde van een drugsforum op Europees niveau. Ook vragen zij zich af of er vanuit het maatschappelijk middenveld behoefte is aan een dergelijk forum. Voorts bestaat de vrees dat een dergelijk drugsforum afbreuk zou kunnen doen aan het feit dat het drugsbeleid een nationale bevoegdheid is.

Voor een goede beoordeling van het Groenboek is het zinvol wat dieper in te gaan op de achtergronden van dit initiatief van de Europese Commissie. Het Europese Parlement heeft in reactie op de EU-drugsstrategie (2005–2012) aangedrongen op meer betrokkenheid van het maatschappelijke middenveld. Vervolgens is in de uitwerking van de EU-drugsstrategie, het EU-drugsactieplan (2005–2008), het voornemen opgenomen om een Groenboek op te stellen over de manier waarop het maatschappelijk middenveld kan worden betrokken. In januari 2006 heeft de Commissie een conferentie gehouden voor het maatschappelijk middenveld om de behoefte aan betrokkenheid te peilen. Een Groenboek is een discussiestuk waarin een nieuw initiatief van de Commissie wordt geschetst. Mede op basis van de reacties van lidstaten en maatschappelijke organisaties zal de Commissie komen met een verdere uitwerking van het initiatief. Die uitwerking zal nog uitgebreid worden besproken in de betreffende Raadswerkgroep (Horizontale Drugsgroep).

De meerwaarde van een drugsforum is vooral gelegen in de uitwisseling van kennis en ervaringen. Het maatschappelijk middenveld dat zich richt op de drugsproblematiek is op Europees niveau al goed georganiseerd, soms met financiële ondersteuning vanuit Brussel. Dergelijke organisaties zijn veelal werkzaam op het terrein van preventie, zorg, behandeling, belangenbehartiging en onderzoek. Soms betreft het zeer specialistische verbanden, zoals the European association of libraries and information services on alcohol and other drugs.

Er is dus geen noodzaak voor organisaties om zich vanwege het drugsforum op Europees niveau te gaan organiseren. Ik ben het met de VVD-fractie eens dat maatschappelijke organisaties zeer goed in staat zijn om zonder Europese of nationale overheidsbemoeienis contact te leggen met zusterorganisaties over de grens. Dat sluit echter niet uit dat internationale netwerken op drugsgebied voor de uitvoering van specifieke projecten door Brussel worden gesubsidieerd. Op grond van de signalen die ik tot op heden heb ontvangen en de reacties tijdens de conferentie in januari vorig jaar, concludeer ik dat er bij de internationale organisaties die het maatschappelijk middenveld vertegenwoordigen, voldoende interesse bestaat om in een drugsforum te participeren.

Ik deel niet de vrees dat een drugsforum nadelige effecten voor het nationale, Nederlandse drugsbeleid zou kunnen hebben. Het drugsforum wordt, zo blijkt uit het Groenboek, als een platform voor informeel overleg gezien en het heeft geen enkele beslissingsbevoegdheid. Ik sluit niet uit dat de werkzaamheden van het forum juist zullen bijdragen aan het besef

dat er grote nationale, regionale en lokale verschillen in de drugsproblematiek in de EU bestaan en dat een uniform, overkoepelend Europees beleid niet het antwoord op die problematiek kan zijn. Het drugsforum kan ook het perspectief van het maatschappelijk middenveld laten doorklinken in de uitvoering van het huidige EU-drugsactieplan en de totstandkoming van het volgende actieplan. Er zal met het forum geen sprake zijn van een Europeanisering van het nationale drugsbeleid, maar veeleer van een beïnvloeding van Europese activiteiten door het maatschappelijk middenveld. Hierbij moet ook in het oog worden gehouden dat de EU een groot aantal projecten financiert op het terrein van preventie, behandeling, onderzoek en monitoring. Ik verwacht dat het forum vooral op deze terreinen zal adviseren. Het ligt niet in de rede, zoals de CDA-fractie wenst, dat het forum zich in directe zin met drugsbestrijding zal bezighouden. Bestrijding van aanbod, handel en teelt is bij uitstek een overheidstaak. Het maatschappelijk middenveld zoals in het Groenboek gedefinieerd, heeft hierin geen directe rol te vervullen.

Gezien de opmerkingen van verschillende fracties over het doel en functioneren van een drugsforum, zal ik de vervolgactiviteiten van de Commissie in de betreffende Raadswerkgroep kritisch volgen. Hierbij zal ik mij vooral richten op het voorkomen van ongewenste neveneffecten op het nationale drugsbeleid. Daarnaast zal ik de meerwaarde van het drugsforum nauwgezet monitoren. Voorts zal ik bevorderen dat het drugsforum een evenwichtige samenstelling zal krijgen en dat de reikwijdte van de te bespreken onderwerpen goed zal zijn ingekaderd.

De leden van de CDA- en de PVV-fractie hebben nog specifiek de rol van het Europese Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving (EMCDDA) aan de orde gesteld. Het mandaat van het EMCDDA is beperkt tot het verzamelen en verspreiden van betrouwbare en vergelijkbare gegevens over de drugsproblematiek en de beleidsmatige reacties in de EU. Het EMCDDA heeft echter geen rol in het vertegenwoordigen van het maatschappelijk middenveld op Europees niveau. De toegevoegde waarde van het forum is gelegen in de dialoog tussen het maatschappelijk middenveld en de EU.

De CDA-fractie vraagt of het voor het EMCDDA mogelijk is om de leeftijd waarop drugsproblemen bij jonge kinderen worden gesignaleerd te vervroegen. Ik zal het EMCDDA vragen of er aanleiding is dergelijke wijzigingen door te voeren. Voorts zal ik het EMCDDA ter overweging meegeven specifiek te kijken naar drugsgebruik en -verslaving onder jonge kinderen, bijvoorbeeld in de vorm van een achtergrondstudie.